

Акіншина Ірина Миколаївна

Кандидат філологічних наук, доцент

*Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
(м. Старобільськ)*

ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ В ПУБЛІЦИСТИЦІ Р. ІВАНІЧУКА

Майже кожного визначного письменника будь-якої країни турбує питання власної національної ідеї, апріорність актуальності й значущості котрої беззаперечна у всі часи. В Україні питання національної ідеї поставало у творчості незчисленної кількості письменників-класиків і публіцистів, твори яких явили зразок справжнього патріотизму, виражений власним життям і різножанровими начерками пера.

Неодноразово ідеї патріотизму постають зі сторінок публіцистичних і художніх творів Р. Іванічука. Особливо відчутно національна тема звучить у публіцистичній творчості, історичній і мемуарній прозі 80-90-х років ХХ століття. У публіцистиці – спогадах „Благослови, душе моя, Господа...” (1993) Р. Іванічук виводить сутність валенродизму й свою причетність до нього в колишньому радянському суспільстві: „Більшовицькі опричники мали рацію: здорові національні сили свідомо проникали у ворожу систему, щоб – коли не розкласти її, то хоч зайняти відповідальні посади і таким чином виховувати наукові і творчі національні кадри... Ми, і я в тому числі, ставали новітніми Валенродами, які свідомо йшли в стан ворога – це був один із засобів активної боротьби з неволею” [1, с. 41 – 42]. Автор наголошує на рушійній еволюційній силі представників інтелігенції (науки, мистецтва, а відтак і літератури) у формуванні й зміцненні ментальних рис нації, пластів її культури.

Ідеї, висловлені в публіцистичних творах, тісно переплітаються з ідеями, вираженими в художній прозі Р. Іванічука. 2000 року в журналі „Березіль” виходить новий біографічний роман майстра слова „Саксаул у пісках”. За своїм сюжетом твір пов’язаний з історичним романом „Вода з каменю” (1982), де розповідається про час будителів нації на широкому історичному тлі, головним героєм якого є керівник „Руської трійці” Маркіян Шашкевич.

Провідною проблемою нового твору Р. Іванічука є також українська ідея, хіба що в „Саксаулі у пісках” вона визначена більш широко, як питання, яким шляхом йти Україні. У творі носієм українських культурно-патріотичних аспектів є сподвижник Шашкевича Іван Вагилевич. Як і в спогадах „Благослови, душе моя, Господа...”, Р. Іванічук пропагує ідею валенродизму устами І. Вагилевича: „... я не перший такий, що ступив на чуже поле заради праці для рідного...” [2, с. 57]. Епоха часів І. Вагилевича знаменувала культурно-національне відродження в Західній Україні, заглиблення в українські фольклор, етнографію як коріння русинів.

Національні ідеї автора (а майстерність письменника визначає його „присутність у загальнокультурному процесі” України, яка „до фізичного відчутна в гарячому й інтонаційно багатому диханні його прози... Зрештою, присутність ця відчувається в усьому тому, що узагальнено називається позицією художника і громадянина” [3, с. 3]) споріднені з ідеями його героя: найбільше розкриття творчого потенціалу митця може виявитися тільки на рідному ґрунті, коли рідна земля стане „материзною” (М. Гайдеггер). В екзистенційній концепції М. Гайдеггера мова є трансцендентною сутністю. Митець схоплює божественні знаки й передає їх народові.

Отже, підсилений національно-соціальний аспект твору Р. Іванічука проектує події середини ХІХ століття на сучасність, примушує ще раз замислитись над долею України в нашому майбутньому.

Список використаних джерел

1. Іванічук Р. Благослови, душе моя, Господа... / Р. Іванічук. – Львів : Просвіта, 1993. – 290 с.
2. Іванічук Р. Саксаул у пісках / Р. Іванічук // Березіль. – 2000. – № 11 – 12. – С. 25-100.
3. Іванічук Р. Чистий метал людського слова: Статті / Р. Іванічук. – К. : Рад. письменник, 1991. – 260 с.